

Johannes-evangeliet I, kapitel 1-12

Tekstens hvem, hvad, hvor:

Forfatter:

- Traditionen fortæller, at apostlen Johannes var forfatter.
- Forfatteren er øjenvidne (21:24) og omtaler sig selv som "den, discipel Jesus elskede" (21:20; 13:23)
- Johannes blev kaldet som ung og havde et særligt intimt sønne/faderforhold til Jesus. Han udviklede sig fra at være en "tordensøn" (Mark 13:17) til at blive kærlighedens apostel.
- Johannes blev sammen med Peter ledere af den første menighed i Jerusalem.
- Traditionen fortæller os, at Johannes på et tidspunkt tog til Efesus og blev ældste i menigheden dér. Omkring år 69 blev han i forbindelse med kraftige kristenforfølgelser forvist til øen Patmos, hvor han modtog synerne, som er nedskrevet i Johannes' Åbenbaring. Senere vendte han tilbage til Efesus, hvor han virkede til sin død omkring år 98. Han blev således meget gammel, og overlevede alle de andre apostle.

Tidspunkt:

- Johannes-evangeliet er skrevet efter de tre synoptiske evangelier som forudsættes bekendt.
- Traditionen fortæller, at Johannes skrev evangeliet i Efesus i slutningen af det første århundrede indenfor kejser Domitians regeringsperiode i 81-96. Under Domitian nåede fjendskabet mellem evangeliet og det for-gudede kejserdømme sit højdepunkt. Derfor advarer Jesus også disciplene mod verden had (15:18ff)
- I Johannes' Breve er der et kraftigt opgør med doketismen ("Jesus var kun *tilsyneladende* et menneske"), men det det fornemmes allerede i evangeliet, hvor Jesus fulde menneskelighed understreges (1:14, 4:6, 11:36, 12:27, 20:27)
- Et godt gæt er derfor, at Johannes-evangeliet er skrevet omkring år 80-85 og hans breve omkring 90-95.

Formål:

- Johannes skriver selv formålet med sit evangelium i 20:31:
"Men dette er skrevet, for at I skal tro, at Jesus er Kristus, Guds søn, og for at I, når I tror, skal have liv i hans navn."
- Johannes har altså til formål at overbevise om, at Jesus er Messias, dvs hans mål er evangelistisk. Men ikke kun det, målet er også at føre de kristne dybere ind i livet med Jesus.
- Der er flere grunde til at tro, at evangeliet retter sig mod at vinde jøder for Kristus. For det første kræver evangeliet et grundigt kendskab til skrifterne (GT) for at blive forstået. Dernæst omtaler Johannes ofte Jesu modstandere som 'jøderne'. Ikke fordi alle jøder var imod Jesus, slet ikke, for "frelsen udgår fra jøderne" (4:22) og den første menighed var udelukkende jødisk. Men for at advare jøderne i adspredelsen om ikke at begå samme fatale fejl som mange jøder i Judæa, nemlig at afvise Jesus.

Opbygning:

Johannes-evangeliet kan opdeles i to hoved-sektioner

I. Således elskede Gud verden: kap. 1-12

II. Således elskede Gud disciplene (kirken): kap. 13-21

I første sektion åbenbarer Jesus Faderen for verden. Det virker som om Johannes har bygget denne sektion op omkring de tegn, Jesus gjorde. Johannes har omhyggelig udvalgt tegnene (21:25) for gennem dem at vise Jesu herlighed og Jesu væsen.

A. Prolog, 1:1-18

B. Begyndelsen på Jesu tjeneste, 1:19-51

C. Jesu tidlige tjeneste, de første tegn, 2 - 4

Ny vin. *Første tegn*: Jesus forvandler vand til vin. 2:1-11.

Nyt tempel. Tempelrensningen og det nye tempel. 2:13-25.

Ny fødsel. Jesus og Nikodemus. 3:1-21. Johannes Døbers sidste vidnesbyrd. 3:22-36.

Ny tilbedelse. Jesus og den samaritanske kvinde, Jesus som det levende vand, 4:1-42.

Det *andet tegn*: Helbredelsen af den kongelige embedsmands søn, 4:43-54.

D. Begyndende modstand, større tegn, 5 - 8.

Tredie tegn: Helbredelsen af den lamme ved Betesda dam. Faderens fuldmagt og vidnesbyrd om Sønnen. 5:1-47.

Fjerde tegn: Bispisningen af de fem tusinde. Jesus som livets brød. 6:1-15, 6:22-71.

Femte tegn. Vandringen på søen. 6:16-21.

Løvhyttefesten I, usikkerhed om hvem Jesus er, 7:1-53.

E. Radikal konfrontation, sidste tegn, 8 - 10

Løvhyttefesten II. Kvinden grebet i hor. Jesus som verdens lys. Jesus, Abraham og jøderne. 8:1-59.

Sjette tegn. Helbredelsen af den blindfødte. Lyset og mørket. 9:1-41.

Jesus som den gode hyrde. 10:1-42.

F. Det afgørende tegn, liv af døde, konge og lidende tjener 11 - 12

Det syvende og afgørende tegn: Opvækkelsen af Lazarus. Jesus som opstandelsen og livet. 11:1-44.

Beslutningen om Jesu død. 11:45-57.

Salvningen i Betania. 12:1-11.

Indtoget i Jerusalem. Timen er kommet. Jesu lidelse, op-højelse og herliggørelse. Vantroens væsen. 12:1-50.

Indhold:

A. Jesu væsen

- Jesu væsen åbenbares i Johannes-evangeliet, bla. gennem de mange brug af Guds navn: ”Jeg er”: f.eks. ”Jeg er, før Abraham blev født” (8:58) eller ”Jeg er den gode hyrde” (10:11).
- Jesu undere er *tegn* på Guds herlighed. De peger på noget dybere, nemlig *Jesu væsen*. Eksempler:
 - Bispisningsunderet - Jeg er livets brød
 - Helbredelsen af den blindfødte - Jeg er verdens lys
 - Opvækkelsen af Lazarus - Jeg er opstandelsen og livet

B. Guds kærlighed

- ”Således elskede Gud verden...” (3:16)
- ”Alle” (1:12) og ”Enhver” (3:16) er nøgleord.

C. Korset

- Korset var en ”forargelse (anstødssten) for jøder” (1 Kor 1:23). Men Johannes viser os, at korset tværtimod er en ”ophøjelse” og en ”herliggørelse af Jesus”, se f.eks. 3:14-15; 8:28; 12:32-33. Korset er den fuldkomne åbenbaring af Guds kærlighed og der fuldbyrdes hele Guds frelsesplan.
- Jesus kalder også korset for sin ”time”. Gennem evangeliet ser vi, at ”tiden” endnu ikke er kommet (2:4, 7:4-6, 7:30, 8:20).
- Men da Jesus drager ind i Jerusalem og står overfor korset, siger han: ”Tiden er kommet, da Menneskesønnen skal herliggøres” (12:23), og han fortsætter med at sige, at hvedekornet må lægges i jorden og dø for at det kan bære frugt.
- Jesus er den gode hyrde, fordi han sætter sit liv til for fårene (10:11)
- Hele Jesu liv var fokuseret mod denne ”time”, hvor denne verdens fyrste skulle kastes ud, se 12:31-33
- Disciplene må ligesom Jesus lære at gå korsets vej (12:25-26). Det sker bl.a. ved, at de må lære at stole på Jesu nådige indgriben, når deres egne muligheder er udtømte: Først *ingen vin* (kap 2), så *intet brød* (kap 6) og endelig *intet liv* (kap 11).
- Vores mulighed for frelse er totalt udtømte, og vi er helt afhængige af Jesu død og opstandelse.

D. Hemmeligheden Jesus

- ”Mørket (be)greb det ikke” (1:5), ”verden kendte ham ikke” (1:10), ”hans egne tog ikke imod ham”, ”Mange af hans disciple vandrede ikke mere med ham” (6:66).
- Vi er ikke alene fortabte, men når så frelsen kommer, er vi end ikke i stand til at tage imod den.

E. Helligånden

- Kun Helligånden kan give troen. Ingen kan se Guds rige uden den, der bliver født på ny, dvs. født af vand og Helligånden (3:3-5).
- Kun Helligånden kan gøre levende gennem Jesu ord (6:63), føde en ægte tilbedelse (4:23-24) og give strømme af levende vand (7:37-39)
- Helligånden kunne ikke komme før Jesus var herliggjort gennem sin død og opstandelse (7:39). Først da frelsen var fuldbragt og synden tilgivet kunne Guds hellige ånd tage bolig i mennesker.

F. Treenigheden – Jesus er Gud

- Jesus (Ordet) er Gud (1:1)
- Han er fra evighed (*i begyndelsen*)
- Alt er skabt ved ham (1:3)
- Han er i Faderens favn og er Faderens fuldstændige tolk (1:18). Han er ovenfra (f.eks. 3:13). Den, som har set ham, har set Faderen (14:9).
- Faderen og Sønnen er ét og derfor også ét om frelsesværket: Gud giver sin Søn, sønnen er lydige mod Faderen (10:17).
- Faderen viser Sønnen alt hvad han selv gør (5:20). Faderen overlader al magt og al dom til Sønnen, så Sønnen kan dømme og gøre levende fra de døde. Og Faderen vil, at alle skal ære Sønnen, som de ærer Faderen! (5:21-23). Derfor vidner han om og herliggører han bestandigt Sønnen (5:37, 12:28).
- Sønnen underordner sig og er lydige mod Faderen, ja det er ligefrem hans mad, at gøre hans vilje! (4:34)

G. Udvælgelse

- Jesus udvalgte selv disciplene (6:70), og derfor blev de bevaret fra frafald (10:27-29).
- Faderen giver disciplene til Jesus, og derfor kommer de til ham (6:37). Ingen kan komme til Jesus, hvis ikke Faderen drager ham (6:44).
- Samtidig indbyder Jesus *enhver* til at tro på ham og komme til ham (7:37)

H. Litterær stil og metode

- *Ironi* – afslører hykleriet hos Jesu modstandere, men også at Gud ler (Sl. 2:4).
- *Kontraster*. Mellem Gud/Jesus og denne verden og dens fyrste. F.eks. *lyset* <> *mørket* (1:5, 8:12), *Guds kærlighed* <> *verdens had*, (3:16f, 15:18f), *sandheden* <> *løgnen* (8:44-47), Jesus er *ovenfra* <> *vi er nedenfra* (8:23), *frihed* <> *trældom* (8:31-38), *liv* <> *død* (kap 11).
- *Enkelhed*. ”Kom og se”. De ”blev hos ham den dag” (1:39).